

124165

105

MAGYAR-GÖRÖG TANULMÁNYOK

SZERKESZTI
MORAVCSIK GYULA

ΟΥΓΓΡΟΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΜΕΝΑΙ
ΥΠΟ
ΙΟΥΛΙΟΥ ΜΟΡΑΒCSΙΚ

26.

ADALÉKOK
KINNAMOS SZÖVEGTÖRTÉNETÉHEZ

IRTA
BABOS FERENC

SYMBOLAE
AD HISTORIAM TEXTUS CINNAMII

SCRIPSIT
FRANCISCUS BABOS

BUDAPEST, 1944

KIR. M. PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEMI GÖRÖG FILOLÓGIAI INTÉZET
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Magyar-Görög Tanulmányok

SZERKESZTI

MORAVCSIK GYULA

ΟΥΓΓΡΟΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΜΕΝΑΙ

ΥΠΟ

ΙΟΥΛΙΟΥ ΜΟΡΑΒΕΣΚΗ

26.

ADALÉKOK
KINNAMOS SZÖVEGTÖRTÉNETÉHEZ

IRTA

BABOS FERENC

SYMBOLAE
AD HISTORIAM TEXTUS CINNAM

SCRIPTIT

FRANCISCUS BABOS

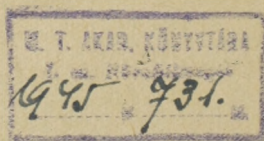
BUDAPEST, 1944

KIR. M. PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEMI GÖRÖG FILOLÓGIAI INTÉZET
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

124165



DOKTORI ÉRTEKEZÉS
ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ



A kiadásért felelős: Babos Ferenc.
Stephaneum nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. Felelős: ifj. Kohl Ferenc.

ADALÉKOK KINNAMOS SZÖVEGTÖRTÉNETÉHEZ.

Ioannes Kinnamos bizánci történetíró *Ἐπιτομή*-ja Ioannes Komnenos és Manuel Komnenos kora eseményeit ismerteti. Művét a benne található számos magyar vonatkozású tudósítás a XII. századi magyar történelem egyik legértékesebb forrásává teszi.¹

Kinnamos e történeti munkájának befejezetlenül és csak kivonatban ránk maradt szövegét öt kézirat őrizte meg:²

V = Vaticanus graecus 163 fol. 221^r—268^v. Az Epitome e XIII. századi legrégibb kódexe, miként a 301^v-ra 1391-ben írt feljegyzésből kitűnik, egykor Ioannes Chortasmenos notarios tulajdona volt.³

N = Neapolitanus gr. III B 26 fol. 11^r — 146^r. V-nek e másolata a Nápolyi Nemzeti Könyvtár egy XVI. századi kódexében maradt ránk.

Ezen kívül V-nek még a következő három másolata található a Vatikáni Könyvtár Barberini-gyűjteményében:

A (= L) = Barberinus gr. 192 (XVII. század) fol. 24^r—58^v, mely Leo Allatius pontos másolata.

B (= D) = Barberinus gr. 242 az 1—309. oldalakon Henricus Dormalius másolata 1637-ből.

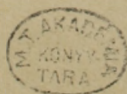
C (= W) = Barberinus gr. 167 (XVII. század) fol. 4^v—101^r az *Ἐπιτομή*-nek csak egy részét (bonni kiad. 3₁—67₃) tartalmazza latin fordítással. Az ajánlásból (fol. 1^r—3^r) kitűnik, hogy a szöveget Ioannes Carolus Valesius (1603—1676) másolta és fordította Francesco Barberini kardinálisnak.

A cod. Athous Laurae 1866 (Ω 56) fol. 197—211-en is található egy szövegrészlet 1791-ből, amely valószínűleg valamelyik kiadás másolata.

¹ L. Moravcsik Gy.: A magyar történet bizánci forrásai, Budapest 1934. 189. skk. és Byzantinoturcica I., Budapest 1942. 180. skk.

² Gy. Moravcsik: *Συμβολαὶ εἰς τὴν χειρόγραφον παράδοσιν τῆς Ἐπιτομῆς Ἰωάννου τοῦ Κιννάμου* (az Athénben 1935-ben megjelent *Εἰς μνήμην Σπ. Λάμπρου* c. emlékkönyvben 311—314 lk.) alapján. Amennyiben itt más a kéziratok jelzése, mint a «Byzantinoturcica»-ban, ez utóbbi jelzését is közlöm zárójelben.

³ Leírását I. I. Mercati—P. Franchi de' Cavalieri: *Codices Vaticani Graeci I.*, Romae 1923. 185—187; Georgii Acropolitae opera, rec. A. Heisenberg I. Lipsiae 1903. p. XVIII.



Az editio princeps C. Tolliustól 1652-ben jelent meg Utrechtben.¹ A bevezetésből megtudjuk, hogy a kiadásban segítségére volt Isaacus Vossius, aki a szöveget «e codice Vaticanae bibliothecae» lemásolta.

1670-ben Du Cange újra nyomatta a párizsi «Corpus Byzantinae Historiae» című gyűjteményben. A könyvek beosztását V szerint megváltoztatta, a szöveget azonban nem javította.

Harmadik kiadója A. Meineke a «Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae»-ben.² Az Epitome e javított kiadását — az előszó (p. V.) szerint — Th. Heyse segítségének köszönhetjük, aki «Codicem Vaticanum, ex quo transcriptum esse constat apographum Vossii, tanta accuratione cum exemplari Tolliano comparavit, vix ut tenue aliis spicilegium reliquisse videatur».

A párizsi kiadásnak változatlan lenyomata a velencei «Corpus Byzantinae Historiae»-beli 1729-ben, a Meineke-féle bonni kiadásnak pedig a Migne-féle Patrologia Graeca 133. kötete (c. 309—677) 1864-ben.

Az újabb kiadók³ felsorolását mellőzöm, minthogy csak szemelvényeket adnak és Meineke szövegét követik.

Tollius, Du Cange, Meineke kiadásainak és az említett kéziratoknak (V, N, A, B, C) legfontosabb változatait egybevetve Moravcsik Gyula arra a megállapításra jutott,⁴ hogy az eddigi kiadások lényeges szövegvariánsai nem V-vel, hanem B-vel egyeznek s így Isaacus Vossius, akinek a másolatát Tollius használta, szintén nem V-t, hanem B-t másolta le. Minthogy pedig Heyse sem ellenőrizte elegendő figyelemmel V-t, Dormalius hibás másolata lett az összes kiadások forrása.

A jelen munkában az volt a célom, hogy a magyar vonatkozású fejezetek szövegének teljes kollációját elkészítsem, összevetve a Meineke-féle kiadást V-vel. Ez az összevetés V fényképmásolatai alapján történt, amelyeket Moravcsik Gyula professzor úr bocsátott rendelkezésemre. Ezért, valamint szíves tanácsaiért és útbaigazításaiért, melyekkel egész munkámban támogatott, ezúton is hálás köszönetet mondok. A fényképmásolatokat egyébként S. G. Mercati római egyetemi tanár úr lekötöztető szíveségének köszönhetjük.

¹ Ioannis Cinnami de rebus gestis imperat. Constantinop. Ioannis et Manuelis Comnenorum historiar. libri IV. Cornelius Tollius primus edidit, vertit, castigavit. Trajecti ad Rhenum 1652.

² Ioannis Cinnami epitome rerum ab Ioanne et Alexio Comnenis gestarum, rec. A. Meineke, Bonn 1836.

³ L. Gy. Moravcsik: Byzantinoturcica I. 182.

⁴ i. m. 314.

A kollacionált szövegek a következők :

Meineke kiadása szerint	V szerint (fol.)
3 ₁ —5 ₁₁	= 221 ^r _{1—25}
9 ₁ —13 ₉	= 221 ^v ₃₃ —222 ^r ₄₃
101 ₁₈ —120 ₁₀	= 237 ^v ₃₂ —240 ^v ₃₅
121 _{11—15}	= 241 ^r _{7—9}
126 ₁ —127 ₄	= 241 ^v _{26—42}
130 ₂₃ —134 ₁₂	= 242 ^v ₉ —243 ^r ₁₄
202 ₃ —204 ₂₁	= 253 ^v ₂₈ —254 ^r ₂₅
211 ₁₄ —218 ₅	= 255 ^r ₂₂ —256 ^r ₂₈
221 ₁ —227 ₁₄	= 256 ^v ₁₉ —257 ^v ₁₈
231 ₆ —232 ₁₂	= 258 ^r _{22—38}
235 ₁ —249 ₂₂	= 258 ^v ₂₄ —260 ^v ₃₂
257 ₁₇ —263 ₉	= 262 ^r ₂₅ —263 ^r ₂₇
270 ₁ —274 ₂₂	= 264 ^v ₃ —265 ^r ₂₃
286 ₁₉ —288 ₄	= 267 ^r _{2—18}
299 ₁₂ —300 ₇	= 268 ^v _{26—végig}

A munka végén levő táblán facsimilében közöljük a V kézirat 254^r oldalának felső részét (= Meineke kiadása szerint 203₁—204₇).

Mielőtt azonban rátérnék e szövegrészletek eltérő olvasásainak az ismertetésére, meg kell még említenem, hogy dolgozatomban nem jelzem a következőket :

1. az interpunkciós eltéréseket ;
2. azokat a helyeket, ahol Meineke a modern helyesírásnak megfelelően nagybetűt használ ;
3. az iota subscriptumok V-beni hiányát ;
4. összetett szavaknak alkotórészeik szerinti ékezését és hehezettel való ellátását : *μηδὲ, οὐκ᾽εἴ, εἰσὶν, ἐκρήξαι* ;
5. az erős és gyenge hehezet felcserélését, ha az nem jár értelmi változással : 105₁₃ *ἀλυσκομένων*, 112₄ *ἰκανῶς*, 240₁₈ *ἐξῆς* ; 113₁ *ἐδάφους* (az olyan különbségeket azonban, mint amilyen a *αὐτοῦ* és *αὐτοῦ* közötti, természetesen már jelzem) ;
6. az ékezet, hehezet, hiányjel, gamó (*κορωνίς*) hiányát, pl. 12₆ *πρινήφασιν* (= *πρὶν ἢ φασίν*), 131₆ *δομῶς* (= *δ'ὄμως*), 243₆ *ταυτὰ* (= *ταὐτὰ*), 249₁₆ *ἐφ' ᾧ* (= *ἐφ' ᾧ*) ;
7. a másodhajtott helyett másodélesen, vagy fordítva másodéles helyett másodhajtottan ékezett act. aorist. inf. és «-vai» végű infinitivu-

sokat, pl. 111₁₅ πασαι, 133₉ διώξαι; 258₁₈ συνελᾶσαι; 107₄ ἐστᾶναι, 243₉ φᾶναι;

8. a bonni kiadásban *ὁ δὲ* helyett elég gyakori *ὁ δὲ* olvasást, pl. 9₂₂, 11₁₀, 12₁₃.

9. Nem jelzem végül a simulásbeli eltéréseket sem, csak röviden összefoglalom idevonatkozó észrevételeimet. Ezek a következők:

a) a simulás gyakran elmarad, pl. 119₂₁ οὖν τινός, 212₃ ἄλλα τέ, 239₁₆ χρήμασι τινάς;

b) másodéles szó után az egytagú vagy kéttagú simuló sokszor elveszti hangsúlyát, az előtte álló szónak pedig két ékezte lesz, pl. 262₂₀ ἄλλά τε, 263₃ αὐτίκα μοι, 237₁₃ ὅπως ποτε, 260₃ τοιάδὲ τινα;

c) a *δὲ* szócska többször előfordul mint simuló, pl. 108₃ ἐπεὶ δε, 109₅ βασιλεύς δε.

Az egyes szövegvariánsok közlésénél a Meineke-féle bonni kiadás lap- és sorszámát idézem, a kiadás olvasását **Me**-vel, a kézirat eltérését **V**-vel jelölöm s utána adom idézőjelben Meineke apparatusának esetleges megjegyzését **Me app** jelzéssel. Ha **V** helyes olvasását korábban már más is közölte, úgy arra minden egyes esetben hivatkozom. Ide vonatkozó rövidítéseim a következők:

Gyóni I = Gyóni M.: Magyarország és a magyarság a bizánci források tükrében, Budapest 1938.

Gyóni II = Gyóni M.: A magyar nyelv görög feljegyzéses szórvány-emlékei, Budapest 1943.

Moravcsik, Συμβολαὶ = Gy. Moravcsik: Συμβολαὶ εἰς τὴν χειρόγραφον παράδοσιν τῆς Ἐπιτομῆς Ἰωάννου τοῦ Κιννάμου. Εἰς μνήμην Σπ. Λάμπρου, Athén 1935. 311—314.

Moravcsik BT II = Gy. Moravcsik: Byzantinoturcica II. Sprachreste der Türkvölker in den byzantinischen Quellen, Budapest 1943.

Most pedig lássuk **Me** és **V** eltérő olvasásait a magyar vonatkozású helyeken.

A címben *KYPIΩ* **Me**: κυρῶ **V** (kétszer fordul elő). *BIBAION A* **Me**: Ἱστοριῶν λόγος *ā* **V**.

3₂ πλείστον **Me**: πλείστοις **V** || 4₁ καθάπερ ὁπόσα **Me**: καθάπαξ ὁπόσα **V**: «Fort. καθάπαξ ὁπόσα» **Me app** || 4₃ ταῖς βίβλοις **Me**: τοῖς βίβλοις **V**: «Cod. τοῖς βίβλοις» **Me app** || 4₄ παρέδοσαν **Me**: παρέδησαν **V** || 4₄ χρὴ γὰρ **Me**: χρὴ δὲ **V**: «Fort. χρὴ δὲ» **Me app** || 4₉ συνέπεσεν **Me**: ξυνέπεσεν **V** || 4₁₀ εὐκαιρίας **Me**: «Cod. ἀκαιρίας. Correxít Bekker» **Me app** || 4₁₆ εἶχεν **Me**: εἶχε **V** || 4₁₇ ὁ μὲν **Me**: «Fort. ὦν ὁ

μὲν vel ὁ μὲν γάρ» Me app || 4₁₇ δὲ Me: δ' V || 4₁₈ ἀναφέρων Me: ἀνα-
φέων V || 4₁₉ ἐπὶ τῶν Me: παρὰ (compendio usus) τῶν V: «Fort. ὑπὸ τῶν»
Me app || 4₂₀ ἀναλαμβάνοντας Me V: «Cod. ἀναλαμβάνοντες» Me app || 4₂₁
οὐδὲ ὅπως Me: οὐδ' ὅπως V || 5₃ συγγεγραφόσιν Me: ξυγγεγραφόσιν V.

9₁ ἐς Ῥωμαίων Me V: «Fort. ἐς τὴν Ῥωμαίων» Me app || 9₇ γαλακτός
Me: γαλάκτου V || 9₈ αἰετοποράδες τε Me V: «Fort. αἰετοποράδες»
Me app || 9₁₀ συνέβαινε Me: ξυνέβαινε V || 9₁₀ Οὔνοις Me: οὔνοις V ||
9₁₂ Παννονίας Me: παιονίας V cf. Gyóni I 100; Moravcsik, Συμβολαί
313; Moravcsik BT II 209 || 9₂₀ ἄλλως Me: ἄλλος V || 9₂₄ Βλαδισλάβου
Me: βλαδισθλάβου V || 10₁₁ Βελεγράδα Me: βελέγραδα V cf. Gyóni I 79
|| 10₁₆ πρὸς τειχοδομίαν Me V: «Ita Tollius. Cod. πρὸς τειχοδομία» Me
app || 10₁₆ πόλεως Me: πόλει V: «Cod. πόλει» Me app || 10₁₇ τῆς Me:
τῇ V || 10₂₀ Λωμπάρδους Me: λαμπάρδους V || 10₂₂ ἐπὶ Me: παρὰ com-
pendio usus V || 11₅ κελενσθέν Me V: «Cod. κελενθέν» Me app || 11₆
ἀποφάσεως Me V: «ἀποβάσεως?» Me app || 11₁₃ ἀνὰ κράτος Me: ἀνακράτος
V || 11₁₇ *παρασυρέντας Me: παρασυρρέντας V: «Cod. παρασυρρέντας»
Me app || 11₁₇ ἀπερρεύξασθαι Me: ἀπερρεύξασθαι V: «Cod. ἀπερρεύξασθαι»
Me app || 11₁₉ ἄνδρες Me: ἄνδρε V || 11₁₉ Οὔνοισι Me V: «Οὔνοις?»
Me app || 11₁₉ κατορθωκώς Me: κατορθωκώς V: «Cod. κατορθωκώς»
Me app || 11₂₁ Βρανιτζοβάν Me: βρανιτζοβαν V cf. Gyóni I 81 || 11₂₂
κρατηνήμενος Me: κρατηνήμενος V || 12₁ Βρανιτζοβάν Me: βρανιτζοβαν
V || 12₇ εἰσερρέοντο Me: εἰσερρέον τε V: «Fort. εἰσερρέον τε» Me
app || 12₁₁ ὅς Me V: «Fort. ὃ» Me app || 12₁₂ γυναικείαν Me: γυναικεία
V || 12₁₄ σπουδῇ Me: σπουδῇ V: «Malim σπουδῇ» Me app || 13₁ ὅποι
Me: ὅπη V: «Malim ὅπη» Me app || 13₆ τεμάχια Me: τεμμάχια V: «Cod.
τεμμάχια» Me app.

101₂₀ εἰς Me: ἐς V || 101₂₃ σφίσιν Me: σφίσιν V || 102₉ ἐν γειτόνων
Me: ἐγγειτόνων V || 102₁₁ εἴτ' Me: εἵτε V || 102₂₁ σεβαστοῦπερτάτω
Me V: «Malim σεβαστῷ ὑπερτάτω» Me app || 102₂₂ Νικαβάν τε Me:
νικάβαν τε V || 103₂ δυσχερεῖα Me: δυσχερεῖα V || 103₆ μοίρα Me: μοίρας
V || 103₁₆ ἄλλ' αὐτὴν Me V: «Fort. καὶ αὐτήν» Me app || 103₁₇ ἐληίστατο
Me: ἐληίστατό τε V || 103₂₁ ἀντιπεριῶσταμένον Me: ἀντιπεριῶσταμένον V ||
103₂₄ πηνίκα Me V: «ὀπηνίκα?» Me app || 104₁₇ αἰδεσιμώτατος Me:
αἰδεσιμωτάτω V || 104₁₉ ὑπόσπονδον Me: ὑπόσποδον V || 104₂₄ δυσμενείας
Me: δυσμενίας V || 105₃ πρωτοσέβαστον Me: πρωτοσεβαστόν V || 105₄
συμβολῆς Me: συμβουλῆς V: «Ita Tollius. Cod. συμβουλῆς» Me app ||
105₆ Στρυμόνος Me: στρυμμόνος V: «Cod. Στρυμμόνος» Me app || 105₉
παλινοδίας Me: παλινωδίας V || 105₁₄ ἥδη Me: ἥδει V || 105₁₉ ἀγγέλλον-
τες Me: ἀγγέλοντες V || 105₂₃ νῦν αἰφνίδιον Me V: «Fort. cum Tollio

νῦν, ἔφη, αἰφνίδιον» Me app || 105₂₃ ἐπεισεπείσθαι Me : ἐσεισεπείσθαι
 V : «Ita Tollius. Cod. ἐσεισεπείσθαι» Me app || 105₂₃ διανοόνται Me :
 διανοοῦνται V || 106₁₀ αὐτόν Me : αὐτόν V || 106₁₁ εὐπρεπές Me V : «Fort.
 εὐτρεπές» Me app || 106₁₃ ἐκέλευσε Me : ἐκέλευε V || 106₁₆ διαφανῶς
 Me V : «Duc. διαφανής» Me app || 107₈ ἀντεπεξήη Me : ἀντεπεξήει V :
 «Fort. ἀντεπεξίη» Me app || 107₁₁ ἔλεγον Me : ἔλεγε V : «Ita Duc. Cod.
 ἔλεγε» Me app || 107₁₁ ἐπὶ θάτερα Me V : «Tollius ἐπὶ θατέρᾳ» Me app ||
 107₁₁ φάλαγγος Me : φάλαγγας V || 107₁₃ Οὖνων Me : οὖνων V cf. Moravesik
 BT II 203 || 107₂₀ σημειοφόρον Me : σημειαφόρον V || 108₁₁ δυσχωρίαις
 Me : δυσχερίαις V : «Ita Duc. Cod. δυσχερίαις» Me app || 108₁₃ τῆς βασιλέως
 Me : τοῖς βασιλέως V : «Ita Tollius. Cod. τοῖς βασιλέως» Me app || 108₁₆
 ἐπὶ Me : παρὰ compendio usus V || 108₁₈ αὐτοῦ Me : αὐτοῦ V || 109₁
 λοχμῆς Me : λόχμης V || 109₂ ἐληλακότας Me : ἐληλακότεις V || 109₈ ἀνα-
 φανδὰ Me : ἀναφανδὰ V || 109₁₀ προφερόντων Me : προσφερόντων V : «Cod.
 προσφερόντων» Me app || 111₂ δυοῖν Me : δυεῖν V || 111₅ συρρέοντος Me
 V : «Fort. συρρέοντων» Me app || 111₁₃ ξυναποστήναι Me : συναποστήναι
 V || 111₁₉ αὐτοῦ Me : αὐτ' V || 112₅ ἐκτυπωθῆναι Me : ἐντυπωθῆναι V ||
 112₉ ἰσχυσαν Me : ἰσχυσεν V || 112₁₁ ὑπαντιάσον Me : ὑπαντιάσαν
 V : «Ita Duc. Cod. ὑπαντιάσαν. Ad αὐτῷ quod sequitur in Cod. glossa
 marg. adscripta est : βασιλεῦ» Me app || 112₁₂ δυοῖν . . . δακτύλοιν Me :
 δυεῖν . . . δακτύλων V || 112₁₃ τετταράκοντα Me : τεταράκοντα V || 112₁₃
 ὑπαγόμενος Me : ἐπαγόμενος V : «Malim ἐπαγόμενος» Me app || 112₁₅
 ὀφθαλμόν Me : ὀφθαμόν V || 112₁₈ παρὰ Me : παρὰ compendio usus V :
 «Cod. π̃. Tollius ἐπὶ. Duc. ἀπό. παρὰ Heyse» Me app || 112₂₁ ἐλεινόν
 Me : ἐλεεινόν V || 113₁ ποδῶν ἰχνῶν Me : ἰχνῶν V : «Alterutrum delendum
 videtur» Me app || 113₉ μέντοι οὕτω Me V : «Cod. μὲν τοιοῦτῳ. Duc. μὲν
 τοιοῦτο» Me app || 113₁₃ Δέσε Me : δεσὲ V cf. Gyóni I 83 ; Moravesik
 BT II 111 || 114₁₇ Σᾶος Me : σᾶος V cf. Gyóni I 103 || 114₁₉ ἐφ' ἐκάτερα
 Me : ἀφ' ἐκάτερα V || 115₃ πρὸς τὸ Me V : «Fort. πρὸς τῷ» Me app ||
 115₁₁ Σᾶον Me : σᾶον V || 115₂₀ ὁ βασιλεὺς Me : βασιλεὺς V || 115₂₁ πλείστα
 Me : σπλείστα V || 115₂₁ πλήθει Me : πλήθη V || 115₂₂ ἐκέλευε Me :
 ἐκέλευσε V || 115₂₂ ἀντιπέρας Me : ἀντὶ πέραν V || 115₂₃ πολλὰ Me V :
 «Fort. πολλῶν» Me app || 116₁ ἐπείγετο Me : ἡπείγετο V || 116₅ αὐτοὺς
 Me : αὐτοὺς V || 116₅ καὶ τὰ θηραθέντα Me : καταθηραθέντα V : «Ita Duc.
 Cod. καταθηραθέντα» Me app || 116₆ ἀντικρὺς Me : ἀντικρυς V || 116₁₂
 προσεσχηκότα Me : προσεσχέκατο V || 116₁₃ δέ ποτε Me : δὴ ποτε V : «Cod.
 δὴ ποτε» Me app || 117₆ συνεσκόταζεν Me : ξυνεσκόταζεν V || 117₁₀
 μεμηνῶσθαι Me : μεμηνῶσθαι V || 117₁₂ Βρανιτζόβαν Me : βρανίτζοβαν V ||
 117₁₂ ἰέναι ἐλθεῖν Me V : «Duc. ἐπελθεῖν. Fort. ἰέναι delendum. Tollius

coniec. 'Ρωμαίους περιελθεῖν» Me app || 117₁₉ διένεξιν Me V: «διένεγξιν?»
 Me app || 117₁₉ Ἰωάννην Me: ἰωάννην ὥς V || 117₂₁ ξυνῆψε Me: συνῆψε
 V || 118₁ Οὐννικαῖς Me V: «Cod. Οὐννικοῖς» Me app || 118₂ αὐτόν Me:
 αὐτὰς compendio usus, cuius lectio incerta est V || 118₆ ἐδυνήθη Me:
 ἡδυνήθη V || 118₁₈ λαμπρά Me: λαμπρῶ V: «Cod. λαμπρῶ. Correxuit Duc.»
 Me app || 119₂ διημαρτημένα Me: διημαρτημένω V: «Cod. διημαρτημένω»
 Me app || 119₇ ταῦτα δέ Me V: «Fort. ταῦτα δή» Me app || 119₇
 ἀπηγγέλλετο Me V: «Fort. ἐπηγγέλλετο» Me app || 119₈ βασιλεῖ Me:
 βασιλεὺς V: «Ita Tollius. Cod. βασιλεὺς» Me app || 119₁₀ αὐτῷ Me:
 post αὐτῷ add. ὑπὸ V || 119₁₆ τῶν Me: τὸν V || 119₂₀ ἐνστρατοπεδευμένω
 Me: ἐνστρατοπεδευμένω V: «Cod. ἐνστρατοπεδευμένω» Me app || 120₄
 αὐτοῦ Me: αὐτοῦ V || 120₉ τελεσθείσης Me V: «Cod. τελευθείσης» Me app.

121₁₄ διαπρεσβενσαμένον Me: διαπρεσβενσαμένω V.

126₃ περικαλλῇ Me: περικαλῇ V || 126₆ πρωτοβεστιάρχον Me:
 πρωτοβεστιάριον V: «Malim πρωτοβεστιάριον» Me app || 126₆ πρωτοσεβάστων
 Me: πρωτοσεβαστῶν V || 126₁₀ τῶν Me: τὸν V || 126₁₃ δέ Me: τέ V ||
 126₁₄ αὐτῷ Me: αὐτῷ supra lineam V.

130₂₃ ποδῶν Me: ποδῶν V || 131₁ Σαζόνων Me: σαζόνων V ||
 131₂ Βρανιτζόβης Me: βρανιτζόμης V || 131₅ οὐδεμίας Me: οὐδὲ μῖας
 V || 131₆ ὀξύτης Me: ὀξύτατος V: «Ita Tollius. Cod. ὀξύτατος» Me
 app || 131₁₀ ἐρυνότητος Me: ἐρυνότη V: «Cod. ἐρυνότητος» Me app ||
 131₁₄ μηνῶν Me: μηνῶν V || 131₁₅ ἐνεχείρισε Me: ἐχείρισε V: «Ita
 Tollius. Cod. ἐχείρισε» Me app || 131₁₅ διαφεῖναι Me: διαθεῖναι V: «Cod.
 διαθεῖναι» Me app || 131₁₈ πρὸς Me: εἰς V || 131₂₁ Βελέγραδα Me:
 βελέγραδα V: «Ita Duc. Cod. Βελέγραδα» Me app || 132₁ ἀναστρέφει
 Me: ἀναστρέφει V || 132₆ ἔχων Me V: «Fort. add. ἐπορεύετο vel simile
 verbum. cfr. p. 54. c.» Me app || 132₁₈ παρὰ πολὺ Me: παραπολὺ V ||
 133₂ ὅτι Me: ὅ V: «Ita Heyse. Cod. ὅ» Me app || 133₅ στηρίζοντα Me:
 στηρίζοντα V: «Cod. στηρίζοντα» Me app || 133₇ ἀνακαλεσόμενον Me:
 ἀνακαλεσάμενον V || 133₉ ἐσφάδαξε Me: ἐσφάδαξε V: «Duc. ἐσφάδαξε»
 Me app || 133₁₁ ἀγωνιζόμενον Me: ἀγωνιζομένων V: «Cod. ἀγωνιζομένων.
 correxuit Tollius» Me app || 134₆ δορυάλωται Me: δορυάλωτοι V || 134₁₁
 ἐσχήκοτα Me: ἐσχηκότα V.

202₅ Βυζαντίω Me: βυζαντίου compendio usus (βυζάν) V || 202₉
 τὰς Me: τὰ V || 203₁ ἐποιεῖτο Me: ἐποιῶντο V || 203₅ ἀμέλει Me:
 ἀμέλλει V || 203₆ τὸν . . . δρασμὸν Me: τῶν . . . δρασμῶν V || 203₁₄ σπουδῆς
 Me: διὰ σπουδῆς V: «σπουδῆν? διὰ σπουδῆς?» Me app || 203₁₅ μέν τι Me:
 μέντοι V || 203₂₂ αὐταδελφοῖν Me: αὐταδέλφω V || 204₁₇ Ναῖσῳ ἐν γειτόνων
 Me: ναῖσῶν ἐγγειτόνων V: «Cod. Ναῖσῶν ἐγγειτόνων» Me app.

211₂₁ μοῖραν Me: μοῖραν V || 212₁₄ Ναῖσῶ Me: ναῖσσῶ V || 212₁₈ δέον Me: δέος V || 213₂ καὶ Me: καὶ αἰ V || 213₃ Ναῖσῶ Me: ναῖσσῶ V || 213₄ ἀμφοτέραι Me: ἀμφοτέραι V || 213₁₄ τοῖς Me: τῆς V || 214₆ πρέσβειν Me: πρέσβουσιν V || 214₁₄ τύχης Me: τῆς τύχης V || 214₁₆ ἐκ τοῦ Me: ἐκ τοῦ παραχρήσεως compendio usus, cuius lectio incerta est V || 214₂₁ κατεστήσαντο Me: κατεστήσατο V || 214₂₃ Βελᾶν Me: βελᾶν V cf. Gýoni I 78; Moravcsik BT II 87 || 215₈ ἐκκληροῦντο Me: ἐκκληροῦτο V || 215₁₂ Βελᾶν Me: βελᾶ V || 215₁₇ πόλεων Me: πόλεως V || 215₂₃ δῆ Me: δέ V: «Ita Duc. Cod. δέ» Me app || 216₄ νεανίαν Me: νεανία V: «Malim νεανία, id ut sequentibus iungatur» Me app || 216₁₃ Ἀντιοχείας Me: ἀντιοχείαν V || 216₂₂ ἐπικεχωρηκώς Me V: «Malim ἐπικεχειρηκώς» Me app || 217₂ Κιλικίαν Me: κιλικίας V || 217₃ φρουρήσον Me: φρουρῆσόν V || 217₄ Σᾶον Me: σάον V || 218₁ Βελᾶν Me: βελᾶν V || 218₃ ἀπαλάσση Me V: «Heyse ἀπαλάσση. Duc. ἀπολαύση ex con. Tollii» Me app.

221₄ ἐριουργεῖς Me V: «Tollius ἱερουργεῖς» Me app || 221₄ χερσὶν ἔχοντες Me: χερσὶν ἔχοντες in margine addito φέροντες V: «In margine Cod. χερσὶν φέροντες» Me app || 221₅ ὅσοι Me: ὅσον V: «Malim ὅσον» Me app || 221₅ ᾧδύν Me: ᾧδὴν V || 221₆ συντεθειμένην Me: συντεθειμένην V || 221₈ ὃ συμμαχῆσας Me: ὁ συμμαχῆσας V: «Cod. ὁ συμμαχῆσας» Me app || 221₈ Δαβὶδ Me: δαβὶδ compendio usus (dāδ) V || 221₁₈ ὕδωρ Me: τὸ ὕδωρ V || 221₁₈ ἀλόμενος Me: ἀλλόμενος V: «Cod. ἀλλόμενος» Me app || 221₂₁ τῷ ὦμω Me: τῷ ὦμω V: «Malim τῷ ὦμω» Me app || 222₁ λοιποῖς Me: πολλοῖς V: «Cod. πολλοῖς, superscripto λοιποῖς» Me app || 222₅ ἥ δὲ Me V: «Malim ἡ δὴ» Me app || 222₁₅ τὸ Me: ᾗ V || 222₁₈ ἀφείλαντο Me: ἀφείλοντο V || 222₂₂ Οἰνοὶ Me: οἶνοι V || 223₄ εἶχε Me V: «Malim εἶχες» Me app || 223₁₅ πρὸς Me: πρὸς τοῦ V || 223₁₇ ἀντεισαγοῦσης Me V: «Malim ἀντεισαγαγούσης» Me app || 223₁₈ ἀποβεβλήκει Me: ἀποβεβλήκοι V: «Ita Tollius. Cod. ἀποβεβλήκοι» Me app || 223₂₀ λιτασόμενος Me: λιτασσόμενος V || 223₂₁ τὴν αὐτὴν Me V: «Fort. τὴν σὴν» Me app || 224₁ διαλλακταῖς Me: διαλλκταῖς V || 224₃ ἐξιλιάσεται Me: ἐξιλιάσσεται V: «Cod. ἐξιλιάσσεται» Me app || 224₇ ἀπο Me: ἀπὸ V || 224₁₀ μελλήσας Me: μελήσας V || 224₂₃ εἰς Me: ἐς V || 225₃ ὑπόσε Me: ὑπὸ σέ V || 225₁₄ τῷ μὴ ἐνδέοντι Me: τω μὴ ἐν δέοντι V: «Fort. τὸ μὴ ἐν δέοντι hoc sensu: ut enim, ubi res postulat, non cedere periculo-sum est» Me app || 225₁₅ καθ' ἕκαστον Me: καθέκαστον V: «Fort. αὐθέκαστον» Me app || 225₁₆ προὔξενησεν Me: προὔξενησεν προὔξενησεν V: «In Cod. bis scriptum est» Me app || 226₁₈ μέν τι Me: μέντοι V: «Cod. μέν τοι» Me app || 227₂ ἐπὶ Me: παρὰ compendio usus V || 227₁₁ ἐπὶ Me: παρὰ compendio usus V.

231₆ Ῥωμαίοις Me : ῥωμαίους V || 231₈ ἐπέστειλεν Me : ἐπέστηλεν V || 231₁₅ ὁπόσων Me : ὅποσον V || 231₂₁ ἀπάντων Me : ἀπαντῶν V || 231₂₁ τομὴν Me : post τομὴν add. αὐτοῦ V || 232₂ τε Me : γε V || 232₆ διωμότους Me : διομότους V : «Cod. διομοτούς» Me app || 232₆ τὴν πρὸς Me : τὴν V : «Ita Heyse: in Cod. deest πρὸς» Me app || 232₈ εἰς Me : εἰς V || 232₉ ἐποιησάμεθα Me : ποιησόμεθα V : «Cod. ποιησόμεθα. correxit Duc.» Me app.

235₁₀ οὕτως Me : οὕτως V || 235₂₁ ἁμαρτῶν Me : ἁμαρτῶν V || 235₂₃ ἀπανθρωπεύεται Me : ἀπανθρωπεύσεται V || 236₄ Κλίμα Me V : «Duc. suspicatur Κίωβα» Me app || 236₁₂ κατὰ Me : τὸν κατὰ V || 237₃ πρότερον Me : πρότερας V || 238₈ Ζεύγη Me V cf. Gyóni I 84 : «Cod. Ζεύγμι. Duc. Ζευγμῖνον» Me app || 238₈ πυργηρουμένη Me : πυργουμένη V || 238₁₃ Ἰσῆς Me : ἰσῆς V || 239₆ ἥκιστα Me V : «Addendum videtur ἔχουσαι vel ἔλθοῦσαι» Me app || 239₇ δευτεραῖα Me : δευτερεῖα V || 239₇ ταχύτητι Me : ταχυνῆτι V || 239₁₁ θατέρᾳ Me : ἀτέρα V : «Cod. ἀτέρα» Me app || 239₁₅ ἐφ' ἐτέρας Me : ἐφ' ἐτέραν V : «Duc. ἐφ' ἐτέραν» Me app || 239₂₂ τὸ Me : ὧ V || 240₈ ἄρας . . . Ἰστρον Me : ἄρας . . . Ἰστρον V || 240₁₀ μαχιμώτερον Me V : «Toll. μαχιμώτατον» Me app || 240₁₃ ἐστῶς Me : ἐστῶς V || 240₁₅ οἱ Me : ὧς V || 240₂₂ ἐχρῆν Me : ἐχρῆν V || 241₁ ἀλομένῳ Me : ἀλλομένῳ V : «Cod. ἀλλομένῳ» Me app || 241₂ παρασφήλαντα Me : παρασφήλατα V || 241₁₈ ἀφηγουμένοις Me : ἀφηγουμένους V || 241₂₀ τοῖς Me : τῆς^{οἱς} V || 241₂₃ κωλύετε Me : κολούετε V || 242₇ πρὸς Me : πρὸς τῶν V || 242₁₁ πραγμάτων Me : post πραγμάτων add. ἔτι V || 242₁₄ Βασάκης Me : βασάσης V cf. Gyóni I 78 ; Gyóni II 25 ; Moravesik, Συμβολαί 313 ; Moravesik BT II 86 || 242₁₅ προσχωρήσας Me : προχωρήσας V || 242₁₆ ἀριθμοῦ Me : ἀριθμῷ V : «Ita Tollius. Cod. ἀριθμῶ» Me app || 242₁₉ ὅπως δήποτε Me : ὅπως ποτε V || 243₁ οἰόμενος Me V : «Duc. οἶμαι. videtur aliquid excidisse» Me app || 243₆ πράξιν Me : πράσσειν V : «Cod. πράσσειν. correxit Tollius» Me app || 243₁₀ εὐδοξίαν Me V : «Cod. ἀδοξίαν» Me app || 243₁₇ Σᾶόν Me : σάον V || 243₂₀ τὸ πολέμιον Me : τὸν πολέμιον V : «Cod. τὸν πολέμιον, unde Duc. ἐπιόντα—τὸν πολέμιον» Me app || 244₂ πολλὴν Me V : «Malim πολλῶ» Me app || 244₅ οἰκετικόν Me : οἰκέτικον V || 244₉ ἀπηγγέλη Me : ἀπηγγέλλη V || 244₁₉ ὑπὸ Me V : «Malim ἐπὶ» Me app || 245₁₁ ἀκαλυφῆσι Me : ἀκαλύφεσι V || 245₁₂ Ῥωμαῖοι δὲ Me : ῥωμαῖοι V : «In cod. δὲ deest» Me app || 245₁₇ Βελᾶ Me : βελλᾶ V || 245₁₈ εἰσιόντες Me : προσιόντες V || 245₂₂ ἐλεῖζετο Me : ἐλκίζετο V : «Cod. ἐλκίζετο. Duc. ἐλητίζετο» Me app || 246₂ εὗρετο Me : εὗροτο V || 246₄ αὕτη Me : ὄτη V || 246₅ ἐστῶσα Me : ἐστᾶσα V : «Cod. ἐστάσα» Me app || 246₈ κατέσειε Me :

κατέσθη V || 246₈ μαγγανεία Me: μαγκανεία V || 246₉ κατατυχεῖ Me V: «Fort. κατευτυχεῖ» Me app || 246₁₀ παράπομπον Me: παραπομπόν V || 246₁₁ εὔρετο Me: εὔροιο V: «Cod. hic ut paullo supra εὔροιο» Me app || 246₁₂ καθειργμένος Me: καθειγμένος V: «Ita Duc. Cod. καθειγμένος» Me app || 247₅ κλίμαξ Me: κλίμαξ V || 247₆ ἀντέκειτο Me: ἀντείχετο V: «ἀντείχετο?» Me app || 247₁₅ φέρων Me V: «Ita con. Tollius. Cod. φόρων» Me app || 247₁₇ ταυτοφρονοῦντες Me: ταυροφρονοῦντες V || 248₂ μέντ'αν Me: μὲν τ' ἄν V || 248₉ μέλησις Me V: «Malim μέλλησις» Me app || 248₁₇ διώμοτα Me: διόμωτα V || 248₂₁ ἀπεσταλμένον Me: ἐπεσταλμένον V || 249₁ ταύτην Me: ταύτας V: «Ita con. Tollius. Cod. ταύτας» Me app || 249₂ εἰς Me: ἐς V || 249₅ Σπάλαθος Me: σπαλαθός V || 249₅ Διόκλειά τε Me: κλείς τε V || 249₆ Κάρδων Me: καρδών V: «Rectius Σκάρδων» Me app || 249₇ Ὀστρουμπίτζα Me: ὄστρουμπίτζα V || 249₁₇ θαμά τε Me: θαῦμα τε V: «Ita Duc. cum Tollio. Cod. θαῦμά τε» Me app.

257₂₁ ἐποίουν Me V: «?» Me app || 258₄ βουλομενοῖς Me: βουλομένοις V: «Cod. βουλομένοις. corr. Tollius» Me app || 258₉ ἰχνοσκοποῦντες Me: ἰχνοκοποῦντες V || 258₁₀ προωιαιτερον Me: προιαίτερον V: «Cod. προιαίτερον» Me app || 258₁₃ ἀναθέντες Me V: «Fort. ἀνεθέντες» Me app || 258₁₃ πρὸ τῶν σκηρῶν Me: πρὸ (compendio usus; incertum, sitne πρὸ ἢ πρὸς) τῶν σκηρῆς V || 258₁₉ ἔκλιναν Me: ἔκκλιναν V || 258₁₉ ἀνά κράτος Me: ἀνακράτος V || 259₅ καταφανῶς Me: καὶ ἀφανῶς V: «Cod. καὶ ἀφανῶς. correxit Heysen» Me app || 259₈ ἐνδιάθρυπτος Me V: «Fort. ἐνδιαθρυπτόμενος» Me app || 260₁₃ δέος Me: δέον V || 260₂₂ Λαμπαρδᾶς Me: λαπαρδᾶς V || 261₂ ἐμβάλλονσι Me: ἐμβάλουσι V || 261₄ περιεβάλλοντο Me V: «Malim περιεβάλοντο» Me app || 261₈ φῦλα Me: φύλα V || 261₁₀ ὁπότε Me: ὁπότε V || 261₁₂ Ὀστριχίων Me: ὄστριχίων V: «Ita Duc. Cod. ὁ Στριχίων» Me app || 261₁₆ ἔξωθέν Me V: «Duc. ἐπροθεν. voluit ἔμπροσθεν» Me app || 261₁₇ ἐς τὸ πάλαι Me V: «Duc. ἔς τε τὸ πάλαι» Me app || 261₁₇ παρὰ μικρὸν Me: παραμικρὸν V || 262₃ Βυζάντιον Me: βυζαντίον compendio usus (βυζαν̄) V: «Βυζαντίον?» Me app || 262₉ ἀντιπραττομένου Me V: «Fort. ἀντιταττομένου» Me app || 262₁₇ τῇ Me: τὸν V: «Ita Tollius. Cod. τόν» Me app || 262₂₁ ζουπάνον Me: μπάνον V cf. Gyóni I 91; Gyóni II 93; Moravcsik, Συμβολαί 313; Moravcsik BT II 178 || 263₈ ἐργασάμενον Me: ἐργασμένον V.

270₆ ἀπέσταλτο Me V: «Malim ἐπέσταλτο» Me app || 270₆ ὅπως τε τάξασθαι Me V: «Cod. ὅπως τετάξασθαι. Duc. ὅπως παρατάξασθαι» Me app || 270₈ Σᾶον Me: σάον V || 270₁₂ ἐλθόντας Me: ἐλθόντα V || 270₁₅ ἀφίκονται Me V: «ἀφίκονται?» Me app || 271₂ φέρειν Me: φέρη

V || 271₉ *ὀπλῖται* Me : *ὀπλίται* V || 271₁₀ *φάλαγξ* Me : *φάλαξ* V || 271₁₃ *χαρτουλάριός* Me : *χαλτουλάριος* V || 271₁₄ *Λαμπαρδᾶς* Me : *λαπαρδᾶς* V || 271₁₄ *καί** *ἐπιλέκτοις* Me : *καί* *ἐπιλέκτοις* V : «Lacunam Heyse Ioannis Contostephani nomine explendam putabat, cuius eximia in proelio illo virtus eluxit. sed aliud quid excidisse docet illud *τε* post *χαρτουλάριος*» Me app || 272₃ *εἰς* Me : *εἰς* V || 272₁₅ *ἀνὰ κράτος* Me : *ἀνακράτος* V || 272₁₅ *Σᾶον* Me : *σάον* V || 272₁₆ *τέλεον μὲν* Me V : «?» Me app || 273₈ *Λαμπαρδᾶς* Me : *λαπαρδᾶς* V || 273₉ *μὴ τὸ σὸν* Me : *μὴ σὸν* V : «Cod. *μὴ σὸν*» Me app || 273₁₅ *ὅμως* Me : *ὁμοῦ* V : «Cod. *ὁμοῦ*» Me app || 273₁₆ *Λαμπαρδᾶ* Me : *λαπαρδᾶ* V || 274₁₃ *Λαμπαρδᾶς* Me : *λαπαρδᾶς* V || 274₁₇ *ἡδυνήθη* Me : *ἐδυνήθη* V.

287₅ *καῖσαρ* Me : *καίσαρ* V || 287₁₀ *πρωτοσέβαστος* Me : *πρωτοσεβαστὸς* V || 287₁₃ *ὅπερ* Me : *ὅπερ αὐτὸς* V.

300₅ *ἐπὶ* Me : *ἐπ'* V.

Ha már most közelebből megvizsgáljuk a Meineke-kiadás és V eltéréseit, a következőket állapíthatjuk meg:

Meineke szövegében sok olyan eltérést találunk V-vel szemben, amelyek már a Tollius-féle első kiadásban is megvannak. Nyilvánvaló, hogy ezeket Meineke egyszerűen átvette Tollius kiadásából. Ilyenek pl. a következők: 3₂, 4₄ (*παρέδοσαν*), 4₁₉, 9₁₂, 9₂₄, 10₁₁, 10₂₂, 11₁₉ (*ἄνδρες*), 11₂₁, 12₁, 12₁₂, 12₁₄, 101₂₀, 106₁₃, 107₂₀, 111₁₉, 112₅, 113₁, 117₁₂ (*Βραυτιζόβαν*), 118₆, 126₆ (*πρωτοβεστιάρχόν*), 134₆, 202₅, 215₁₇, 221₅ (*ὄσοι*), 239₇ (*δευτεραῖα*), 262₂₁. Ezek Tollius, illetve a közbeeső másolók (Henricus Dormalius és Isaacus Voss) rovására irandók. E hibák forrása az a körülmény, hogy V másolói egyes szavakat helytelenül olvastak, illetve másoltak. Az a tény, hogy e régi elnézések tovább öröklődtek, amellet szól, hogy a Heyse-féle kolláció, amelyre Meineke hivatkozik és amely kiadása alapjául szolgált, nem lehetett olyan nagyon gondos, mint amilyenek azt kiadása előszavában (p. V) Meineke feltűntette, mert különben kiderültek volna V eltérései.

Olyan helyeket is találunk, ahol Meineke kiadása apparátusában Tollius szövegével szemben V eredeti alakjaira hivatkozik. Így: 105₄, 108₁₃, 119₈, 131₆, 131₁₅ (*ἐχείρισε*), 223₁₈, 242₁₆, 249₁₇, 262₁₇.

Érdekes, hogy V alakjai, amelyekre Meineke hivatkozik, nem egy esetben már Tollius kiadásában megtalálhatók, például: 10₁₆ (*πόλει*), 109₁₀, 116₁₃, 119₂₀, 215₂₃, 221₈ (*ὁ συμμαχῆσας*), 239₁₁, 258₁₀, 273₉.

Még feltűnőbb azonban az, hogy Meineke sok esetben hivatkozik V olyan variánsaira, amelyek V-ben nem találhatók meg. Ilyenek a

következők: 4₁₀, 4₂₀, 10₁₆ (*πρὸ τεichoδομία*), 11₅, 105₂₃ (*ἐσπειπεσεῖσθαι*), 113₉, 118₁, 120₉, 238₈ (*Ζεύγμι*), 243₁₀, 247₁₅. Az itt közöltek azonban a 10₁₆, *105₂₃ és 238₈ kivételével mind megtalálhatók abban az alakban, amelyet Meineke V-nek tulajdonít, Tollius kiadásának a szövegében s nyilván V megfelelő alakjainak téves olvasására mennek vissza. Jellemző Heyse eljárására, hogy még olyan esetben is (10₁₆) tévedett, ahol az összevetéshez használt Toll-féle szöveg V szerinti helyes olvasása figyelmeztetőként állt előtte.

Külön említést érdemel Meineke kiadásának egy helye: 112₁₁. Itt a kritikai apparátus egy marginális jegyzetre utal, ahol állítólag az αὐτῷ-hoz kiegészítésként a βασιλεῖ szó olvasható. V-ben az αὐτῷ felett valóban látható egy . jel, ami a marginális betoldásra szokott utalni, a fényképmásolaton azonban a βασιλεῖ szó nem található. Minthogy az eredetit nem volt alkalmam látni, nem tudom eldönteni, vajjon V-ben megvan-e ez a betoldás. A fentebb közölt ama esetek, ahol Meineke V-nek olyan olvasásokat tulajdonít, amelyek abban nem találhatóak meg és az imént tárgyalt hely első pillantásra azt a gyanút keltik, hogy a Heyse által kollacionált kézirat talán nem is maga V, hanem annak későbbi hibás másolata (B) volt. E feltevésnek azonban ellentmond az a körülmény, hogy Meineke kiadásának előszavában (p. V.) a Heyse által használt vatikáni kézirrattal kapcsolatban hivatkozik Wilken leírására. Már pedig Wilken az idézett helyen¹ azt írja, hogy a kérdéses vatikáni kézirat öt művet tartalmaz s ezeket meg is nevezi. Moravcsik professzor úr szíves szóbeli közlése alapján tudom, hogy ez az öt mű a Kinnamos-kéziratok közül csak V-ben van meg.² N-ben és A-ban ugyan szintén több munka másolata maradt ránk Kinnamos szövegén kívül, de ezek mások, mint amelyeket V-ben olvasunk, míg B és C csupán Kinnamos szövegének másolatát tartalmazzák. Ha azonban nincs okunk kételkedni abban, hogy a Heyse által használt kézirat V volt, a Meineke-kiadás említett tévedéseiből ismét csak azt a következtetést vonhatjuk le, hogy vagy a Heyse-féle kolláció volt nagyon felületes munka, vagy pedig maga Meineke annak felhasználásakor gondatlanul járt el.

Hasonló eredményre jutunk, ha a vizsgálatot tovább folytatjuk.

¹ Fr. Wilken: *Rerum ab Alexio I. Joanne, Manuele et Alexio II. Comnenis Romanorum Byzantinorum imperatoribus gestarum libri IV.*, Heidelbergae 18 . . . p. XIX.

² Wilken és Mercati leírása között csak annyi különbség van, hogy Wilken az első helyen szereplő munkát «Julii Pollucis historia physica»-nak nevezi, Mercati pedig «Chronica anonymi»-ről szól, s hogy Wilken szerint az öt munkát ugyanazon kéz másolta, míg Mercati három kezet különböztet meg.

Nagy számban fordulnak elő olyan helyek, ahol V eltéréseiről Meineke kiadásában szó sincs. Pedig V-ben — miként kollációnkból kitűnik — sok esetben találunk olyan eltéréseket, melyek az eredeti szöveg visszaállítására szempontjából figyelemre méltók. Kinnamos nyelvhasználatát alapos tanulmány tárgyává tette nemrég F. Hörmann,¹ az ő eredményeit is felhasználjuk a következőkben.

A pusztá helyesírási variánsokat és hangsúlyozási különbségeket mellőzve V fontosabb eltérései a Meineke-kiadástól a következők:

V sok esetben helyesebb és eredetibb alakot ad, mint amilyen a kiadásban áll, pl. 3₂ (v. ö. Hörmann i. m. 132), 4₄ (χρη δέ), 9₁₂ (l. Moravcsik, *Συμβολαί* 313; Moravcsik BT II 209), 9₂₄, 10₁₇, 12₇, 12₁₄ (v. ö. 104₃, 264₂), 105₂₃ (διανοοῦνται), 112₅, 115₂₂ (ἐκέλευσε), 116₁, 119₁₆, 126₁₀, 202₅ (v. ö. 104₆, 212₇, 272₈), 203₆ (v. ö. Hörmann i. m. 82), 214₆, 215₁₂, 221₅ (ῥσον, l. Hörmann i. m. 10), 231₆ (v. ö. Hörmann i. m. 107), 240₁₅, 242₁₄ (l. Moravcsik, *Συμβολαί* 313; Moravcsik BT II 86; Gyóni II 25), 246₂, 248₂₁, 260₂₂ (v. ö. 271₁₄, 273₈, 273₁₆, 274₁₃), 262₂₁ (vö. Moravcsik, *Συμβολαί* 313; Moravcsik BT II 178).

Különösen érdekes és figyelemre méltó a π tachygraphikus rövidítés felbontásának a problémája, minthogy ennek megoldása egész sor esetben tisztázza V eddig téves vagy bizonytalan olvasását. Mindjárt kéziratunk első lapján (bonni kiad. 4₁₉) találkozunk e rövidítéssel. Hörmann (i. m. 41) az $\epsilon\pi\iota$ + gen. használatánál említi e helyet és egyedülállónak mondja. *Ἐπὶ* e szokatlan használata, továbbá, hogy Kinnamosnál is csak ezen az egy helyen fordul elő ilyen értelemben, végül pedig az a körülmény, hogy a π rövidítést majd $\epsilon\pi\iota$ -nek, majd $\pi\epsilon\sigma\iota$ -nek, majd meg $\pi\alpha\rho\alpha$ -nak olvasták, sőt $\upsilon\pi\omicron$ -t és $\alpha\pi\omicron$ -t is gyanítottak benne, fokozott figyelemre készítették π felbontását illetőleg. Ami mármost π felbontását illeti, esetleg $\epsilon\pi\iota$ -re gondolhatnánk $\pi\epsilon\sigma\iota$ -n kívül. Ezt a lehetőséget azonban el kell vetnünk, mert eltekintve attól, hogy $\epsilon\pi\iota$ -nek π alakját egy paleografiai szakmunkában sem találtam meg, nem magyarázható vele minden előfordulás. π -nek szabályos feloldása: $\pi\epsilon\sigma\iota$. Kinnamos vatikáni kéziratában azonban $\pi\epsilon\sigma\iota$ -ként csak két ponttal (így: π) találtam (132₂₀, 124₁₄). Minthogy tehát kéziratunkban π -t csak két ponttal olvashatjuk $\pi\epsilon\sigma\iota$ -nek, amely egyébként szintén nem magyarázná az összes előfordulást, felmerül a kérdés: hogyan kell tehát π -t olvasnunk, hogy vele valamennyi előfordulás magyarázható legyen. Van $\pi\alpha\rho\alpha$ -nak egy

¹ F. Hörmann: Beiträge zur Syntax des Johannes Kinnamos, Inaugural-Dissertation, München 1938.

rövidítése: $\overset{\vee}{\pi}$ vagy $\overset{\vee}{\pi}$. Ha ezt kissé felületesen, az $\acute{\alpha}\alpha$ (= \vee) rövidítés egyenes vonalát fektetve (: —) írjuk, $\overset{\vee}{\pi}$ alakot kapunk, amely a $\overset{\epsilon}{\pi} = \pi\epsilon\rho\acute{\iota}$ rövidítéssel igen könnyen összetéveszthető. Lehmann¹ $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}$ és $\pi\epsilon\rho\acute{\iota}$ ezen összecseréléséről a következőket mondja: «Die Verwechselung der Präpositionen $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}$ und $\pi\epsilon\rho\acute{\iota}$, deren schon Montfaucon gedenkt, wird gefördert durch eine ungenaue Schreibung, wie wir sie in den Wörtern $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}\mu\omicron\nu\omicron\nu$ und $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}\delta\omicron\sigma\iota\nu$ (Taf. Z. 3)² aus dem Venediger Eustathioscodex 460 saec. XII (W V 49) finden. Zwar ist in diesen Wörtern die grade Linie des $\alpha\alpha$ länger als der Mittelstrich des ϵ , aber der gedankenlose Abschreiber konnte sehr leicht diesen Umstand übersehen und in seiner Abschrift ein regelrechtes $\overset{\epsilon}{\pi} = \pi\epsilon\rho\acute{\iota}$ reproduciren». Igen fontosak számunkra Lehmann ezen sorai, mert, ha a mi esetünkben nincs is szó $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}$ és $\pi\epsilon\rho\acute{\iota}$ felcseréléséről, mégis az a tény, hogy $\overset{\epsilon}{\pi}$, tévesen bár, de előfordul $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}$ jelölésére, a $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}$ -ra való feloldás lehetőségének alapos megvizsgálására készítetett. Ha Kinnamos vatikáni kéziratában jól megfigyeljük $\overset{\epsilon}{\pi}$ előfordulásait, azt látjuk, hogy több esetben (fol. 239^r₁, 239^v₁₇, 240^r₁₃) az ϵ középvonala túl hosszú. Ez, ha tekintetbe vesszük az előbb mondottakat, hozzájárul a $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}$ olvasás igazolásához. Természetes ugyanis, hogy a tévesen vagy felületesen $\overset{\epsilon}{\pi}$ -nek írt $\overset{\vee}{\pi} = \pi\alpha\rho\acute{\alpha}$ -nál az ϵ középvonala kissé hosszabb a kelleténél, mert hiszen nem is akar ϵ lenni. Ha mármost a $\overset{\epsilon}{\pi}$ rövidítést $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}$ -nak olvassuk és utánanézzünk $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}$ + gen. kinnamosi használatának, akkor azt találjuk, hogy szenvedő igék mellett $\acute{\upsilon}\pi\omicron$ helyett 11-szer fordul elő (l. Hörmann i. m. 53). Ezen a helyen (4₁₉) tehát Kinnamos nyelvhasználata megengedi a $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}$ -ra való felbontást. Más helyekkel kapcsolatban Hörmann egy szövegkritikai megjegyzése (i. m. 55) a következőket mondja: «An 6 Stellen steht im Apparat der Meinekeschen Ausgabe ein π mit darübergestelltem ϵ und Gravis das im Text verschieden aufgelöst ist ($\acute{\epsilon}\pi\acute{\iota}$, $\pi\epsilon\rho\acute{\iota}$, $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}$). Die von Meineke zugrundegelegte Abschrift von Heyse löst 30₂, 112₁₈, 181₈ in $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}$ auf. Dazu ist 32₁₉ selbstverständlich $\pi\alpha\rho\alpha\chi\rho\eta\mu\alpha$ zu lesen (das noch zweimal vorkommt). Ich nehme daher auch 83₈ und 95₁₅ gegen Meineke $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}$ an.» Hörmann utóbbi szavait kissé helyesbíteniünk kell, mert a 95₁₅ helyen Meineke is $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}$ -t gyanított. Mi pedig még hozzátesszük, hogy a Meineke apparátusában jelzett hat $\overset{\epsilon}{\pi}$ előforduláson kívül talált nyolcat is mind $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}$ -nak olvassuk. Itt meg kell még jegyeznem, hogy a

¹ O. Lehmann: Die tachygraphischen Abkürzungen der griechischen Handschriften. Leipzig 1880. 90.

² Helyesen: Taf. 9. Z. 6.

32₁₉ helynek V-ben nem nézhettem utána, mert nem volt róla fényképmásolatom. Valószínű azonban, hogy V-ben is $\pi\chi\rho\eta\mu\alpha$ olvasható. Amely helyeken ugyanis Meineke kiadása említi a π rövidítést, ott V-ben is mindig π áll. Ha valóban $\pi\chi\rho\eta\mu\alpha$ található, akkor, minthogy ez csak $\pi\alpha\rho\alpha\chi\rho\eta\mu\alpha$ -nak olvasható, ez is a $\pi = \pi\alpha\rho\alpha$ olvasás mellett szól. Mellette szól végül, hogy $\pi\alpha\rho\alpha$ -val valamennyi π előfordulás magyarázható, vagy helyesebben: valamennyi előfordulás csakis $\pi\alpha\rho\alpha$ -val magyarázható. Márpedig természetes, hogy valamennyi előfordulást ugyanazon praepositióval kell értelmeznünk, mert azt nem tételezhetjük fel, hogy ugyanazon rövidítés ugyanabban a kéziratban egyszer így, máskor pedig úgy olvasható. A $\pi = \pi\alpha\rho\alpha$ feloldás helyességének igazolásául felsorolom a már tárgyalt 4₁₉-en kívül a rövidítés valamennyi magyar vonatkozású előfordulását és Kinamos nyelvhasználatát illetően mindenegyes esetben röviden utalok Hörmann említett tanulmányára: 10₂₂ (i. m. 53), 108₁₆ (u. o.), 112₁₈ (u. o.), 115₁₇ (i. m. 55), 213₁₆ (i. m. 53), 227₂ (i. m. 54), 227₁₁ (u. o.). A nem magyar helyek: 30₂, 83₈, 95₁₅, 181₈, 228₁₆, 289₁₂. Kinamos idevonatkozó nyelvhasználatát l. Hörmann i. m. 52—55 lk.

Figyelemre méltók azok az esetek is, ahol V-ben az $\epsilon\iota\varsigma$ helyett $\epsilon\varsigma$ -t találunk: 101₂₀, 224₂₃, 249₂, 272₃ (l. Hörmann i. m. 33) és $\sigma\upsilon\nu$ - helyett $\xi\nu\nu$ -t: 4₉, 5₃, 9₁₀, 117₆.

Vannak V-ben olyan szavak, amelyek a kiadásban egyszerűen hiányzanak, pl. 103₁₇, 117₁₉, 119₁₀, 213₂, 214₁₄, 221₁₈, 231₂₁, 236₁₂, 242₇, 242₁₁, 287₁₃.

Természetesen V szövege sem hibátlan. Már a korábbi kiadók is igyekeztek javítani rajta. Így például Toll javításai: 10₁₆, 105₄, 108₁₃, 119₈, 258₄. Egyesek Du Cange-tól származnak, pl.: 107₁₁, 116₅, 246₁₂, 261₁₈. Maga Meineke is sokat javított a szövegen, és pedig néhol Heyse alapján, pl. 133₂, 259₅, más esetekben pedig konjekturális úton. Konjekturái egy részét V kollációja most utólag igazolja, így pl. 4₁, 4₄, 12₇, 12₁₄, 13₁, 112₁₃, 113₁, 126₆, 203₁₄, 216₄, 221₅, 221₂₁, 247₆.

Vizsgálódásaink eredményeit összefoglalva meg kell állapítanunk, hogy a Meineke-féle kiadás nem felel meg a mai követelményeknek s hogy — amint már Moravcsik Gyula is utalt erre¹ — az új kritikai kiadásnak V gondos kollációja alapján kell készülnie. Dolgozatomnak e tény részletes kimutatásán kívül éppen az volt a célja, hogy a magyar vonatkozású részek új kritikai kiadása számára V idevonatkozó helyeinek pontos kollációja útján megteremtse a szilárd alapot.

¹ Gy. Moravcsik: *Συμβολαί*, 314. l.

SYMBOLAE AD HISTORIAM TEXTUS CINNAM.

(Latin kivonat. — Argumentum latinum.)

Epitomae Cinnami — sicut J. Moravcsik demonstravit (cf. *Sym-bolas memoriae Sp. Lampri dicatas* p. 311 sqq. et *Byzantinoturcica* I. p. 182.) — quinque exstant manuscripta, sed textum codicis Neapolitani et trium Barberinianorum ex codice Vaticano 163. saeculo XIII. exarato (= V) exscriptum esse constat. Porro non est dubium, quin Isaacus Vossius, cuius apographo nititur editio princeps Tollii, non codice V, sed apographo anno 1637. a Henrico Dormalio exarato usus sit. Tali modo etsi Theodorus Heysius ad usum editionis Bonnensis codicem V cum editione Tollii contulit, fundamentum editionum adhuc publici iuris factarum apographum mendosum Dormalii fuisse J. Moravcsik iam certis argumentis affirmavit.

In hac dissertatione id nobis proposuimus, ut editione Bonnensi cum codice V denuo collata novam praebeamus partium ad res Hungaricas pertinentium (v. p. 5.) collationem. Quae collatio facta est ex tabulis phototypice expressis, quas Professor S. G. Mercati Professore J. Moravcsik liberaliter obtulit. In collatione nostra (v. pp. 6—13.; cf. tabulam) discrepantiis orthographicis (v. pp. 5—6.) omissis his usi sumus abbreviationibus: V = cod. Vaticanus gr. 163; Me = editio Bonnensis; Me app = adnotationes in apparatu critico editionis Bonnensis allatae. Praeterea abbreviantur opera M. Gyóni et J. Moravcsik (v. p. 6.). Quantum res exegit, respeximus dissertationem F. Hörmann linguam et stilum Cinnami tractantem.

E collatione nostra elucet multas lectiones mendosas editionis Bonnensis ex editione Tollii fluxisse (v. p. 13.). Inveniuntur tamen loci, ubi Meineke textu Tollii correcto in apparatu critico lectiones genuinas codicis V afferat (v. p. 13.), etsi nonnullae lectiones codici V attributae iam in textu Tollii quoque apparent (v. p. 13.). Mirum tamen in modum Meineke non nunquam tales codici V attribuit lectiones, quae in illo reperiri non possunt, sed maximam partem occurrunt in textu Tollii (v. p. 14.). Quamvis ex his indiciis primo aspectu manuscriptum a Heysio

adhibitum non codicem V, sed apographum Dormalii fuisse colligi possit, descriptio codicis Vaticani in opere Wilkenii servata et a Meineke memorata tantum ad codicem V spectare potest.

Quae cum ita sint, collationem a Heysio valde negligenter factam esse verisimile est. Quam opinionem affirmant complures lectiones codicis V a Meineke omissae neque in textu neque in apparatu critico allatae. Persaepe enim occurrunt in V lectiones discrepantes, quae lectionibus editionis Bonnensis rectiores esse videntur (v. p. 15.). Compendium π in V non semel adhibitum — sicut suspicatus est iam Hörmann — $\pi\alpha\gamma\alpha$ legendum censemus (v. pp. 15—17.). Tali modo nonnulla, quae Hörmann in dissertatione sua exposuit, corrigenda sunt. Praeterea inveniuntur in V vocabula quaedam, quae in editione omnino desiderantur (v. p. 17.).

Sed etiam textum codicis V non sine mendis esse per se intelligitur. Nonnulla iam Tollius, Du Cange, Meineke correxerunt. Coniecturae quaedam a Meineke factae nova collatione codicis V comprobantur (v. p. 17.).

Ut eorum, quae exposui, summam faciam, editionem Bonensem hodiernis postulatis non sufficere manifestum est ideoque nova editio critica — sicut iam J. Moravcsik asseruit — nullo modo nisi codice V diligenter excusso curari potest. His expositis collatisque cum editione Bonnensi locis codicis V ad res Hungaricas pertinentibus fundamentum textus restituendi solidum iactum esse disquisitionemque nostram non sine ullo emolumento fore speramus.

TARTALOMJEGYZÉK. — CONSPECTUS RERUM.

	Oldal
Adalékok Kinnamos szövegtörténetéhez.....	3
Symbolae ad historiam textus Cinnami (Latin kivonat. — Argumentum latinum)	18





MAGYAR-GÖRÖG TANULMÁNYOK — ΟΥΓΓΡΟΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ.

1. Görög költemény a várnai csatáról. Kiadta Moravcsik Gyula. — Ἑλληνικὸν ποίημα περὶ τῆς μάχης τῆς Βάρνης. Ἐκδιδόμενον ὑπὸ Ἰουλλίου Moravcsik. 1935. (magyarul és újböörögöl — οὐγγρυστὶ καὶ νεοελληνιστῶ.)

2. Jeörjiosz Zavirasz budapesti könyvtárának katalógusa. Összeállította Graf András. — Κατάλογος τῆς ἐν Βουδαπέστη βιβλιοθήκης Γεωργίου Ζαβρία. Συναχθεὶς ὑπὸ Ἀνδρέα Graf. 1935. (magyarul és újböörögöl — οὐγγρυστὶ καὶ νεοελληνιστῶ.)

3. Ἡ ζωὴ καὶ τὰ ἔργα τοῦ Γεωργίου Ζαβρία ὑπὸ Ἀνδρέα Horváth. — Zavirasz György élete és munkái. Irta Horváth Endre. 1937. (νεοελληνιστῶ με οὐγγρυσκὴν περίληψιν — újböörögöl magyar kivonattal.)

4. Die Aristotelische Politik und die Städtegründungen Alexanders des Grossen. — Wege des Verkehrs und der kulturellen Berührung mit dem Orient in der Antike. Zwei Studien zur antiken Geschichte von Endre v. Ivánka. 1938. (deutsch.)

5. Clemens Alexandrinus és a mysteriumok. Irta Simon Sándor. — Clemens Alexandrinus und die Mysterien von Alexander Simon. 1938. (magyarul német kivonattal — ungarisch mit deutschem Auszug.)

6. Jean Sykoutris: Philologie et Vie. 1938. (en français.)

7. Magyarország és a magyarság a bizánci források tükrében. Irta Gyóni Mátyás. — Ungarn und das Ungartum im Spiegel der byzantinischen Quellen von Matthias Gyóni. 1938. (magyarul német kivonattal — ungarisch mit deutschem Auszug.)

8. A kecskeméti görögség története. Irta Hajnóczy Iván. — Ἱστορία τοῦ ἑλληνισμοῦ τοῦ Kecskemét ὑπὸ Ἰωάννου Hajnóczy. 1939 (magyarul újböörögöl kivonattal — οὐγγρυστῶ με νεοελληνισκὴν περίληψιν.)

9. Les mots d'origine néo-grecque en roumain à l'Epoque des Phanariotes par Ladislav Gáldi. 1939. (en français.)

10. Tanulmányok a görög tragédia hellenisztikus műelméletéhez. Irta Soltész János. — Études sur la théorie d'art hellénistique de la tragédie grecque par Jean Soltész. 1939. (magyarul francia kivonattal — en hongrois avec résumé français.)

11. A gazai iskola Thukydides-tanulmányai. Irta Balázs János. — Gli studi tucididei della scuola di Gaza di Giovanni Balázs. 1940. (magyarul és olaszul — in ungherese e in italiano.)

12. Magyar-görög bibliográfia. Irta Horváth Endre. — Οὐγγροελληνική βιβλιογραφία ὑπὸ Ἀνδρέα Horváth. 1940. (magyarul és újböörögöl — οὐγγρυστὶ καὶ νεοελληνιστῶ.)

13. Translatio Latina Ioannis Damasceni (De orthodoxa fide l. III. c. 1—8.) saeculo XII. in Hungaria confecta. Scripsit et textum edidit Remigius L. Szigeti. 1940. (latine.)

14. Forrástanulmányok Herodotos Skythika-jához. Irta Harmatta János. — Quellenstudien zu den Skythika des Herodot von Johannes Harmatta. 1941. (magyarul és németül — ungarisch und deutsch.)

15. A művészi tudatosság Kallimachos költészetében. Irta Devecseri Gábor. — La consapevolezza artistica nella poesia di Callimaco di Gabriele Devecseri. 1941. (magyarul olasz kivenattal — in ungherese con riassunto italiano.)

16. Bizánci költemények Mánuel császár magyar hadjáratairól. Kiadta és bevezetéssel ellátta Rácz István. — Βυζαντινά ποιήματα περί τῶν οὐγγρικών ἐκστρατειῶν τοῦ αυτοκράτορος Μανουὴλ ἐκδιδόμενα μετ' εἰσαγωγῆς ὑπὸ Στ. Φάνου Rácz. 1941. (magyarul és újbörögöl — οὐγγρυστί καὶ νεοελληνιστί.)

17. Az istenek megjelenése Euripides drámáiban. Irta Tihanyi Bánk. — De deis in fabulis Euripidis apparentibus. Scripsit Benedictus Tihanyi. 1941. (magyarul latin kivenattal — hungarice cum argumento latino.)

18. A hippokratesi népismeret szempontjai. Irta Rozsály Ferenc. — Die Gesichtspunkte der hippokratischen Ethnologie von Franz Rozsály. 1942. (magyarul német kivenattal — ungarisch mit deutschem Auszug.)

19. Görögök sírfeliratai magyar temetőkben. Kiadta és magyarázta Prosser Piroska. — Ἐπιτύμβιοι ἐπιγραφὰι Ἑλλήνων εἰς οὐγγρικά νεκροταφεῖα ἐκδιδόμενα μετ' ἐξηγήσεων ὑπὸ Piroska Prosser. 1942. (magyarul és újbörögöl — οὐγγρυστί καὶ νεοελληνιστί.)

20. Byzantinoturcica I. Die byzantinischen Quellen der Geschichte der Türkvolker. Von Gyula Moravcsik. 1942. (deutsch.)

21. Byzantinoturcica II. Sprachreste der Türkvolker in den byzantinischen Quellen. Von Gyula Moravcsik. 1943. (deutsch.)

22. A harcok szentek bizánci legendái. Irta Sántha György. — Le leggende bizantine dei santi combattenti di Giorgio Sántha. 1943. (magyarul olasz kivenattal — in ungherese con riassunto italiano.)

23. Kinnamos ethopoiája. Kiadta és magyarázta Bánhegyi György. — Cinnami ethopoeia. Edidit atque interpretatus est Georgius Bánhegyi, 1943. (magyarul latin kivenattal — hungarice cum argumento latino.)

24. A magyar nyelv görög feljegyzéses szörványemlékei. Irta Gyóni Mátyás. — Die Streudenkmäler der ungarischen Sprache in griechischen Texten von Matthias Gyóni. 1943. (magyarul német kivenattal — ungarisch mit deutschem Auszug.)

25. Translatio Latina Sancti Maximi Confessoris (De caritate ad Elpidium l. I–IV.) saeculo XII. in Hungaria confecta. Scripsit et textum edidit Andronicus B. Terebessy. 1944. (latine.)

26. Adalékok Kinnamos szövegtörténetéhez. Irta Babos Ferenc. — Symbolae ad historiam textus Cinnami. Scripsit Franciscus Babos. 1944. (hungarice cum argumento latino.)

Bizományos :

Ἐντολοδόχος :

K. M. EGYETEMI NYOMDAKÖNYVESBOLTJA
Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 18.

„ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΛΑΚΗΣ“ διεθνὲς βιβλιοπωλεῖον
Ἀθήναι, Πλατεία Συντάγματος.